

2021

प्रत्येक जन्म एवं मृत्यु का रजिस्ट्रीकरण सुनिश्चित करें

भारत सरकार

GOVERNMENT OF INDIA

गृह मंत्रालय

MINISTRY OF HOME AFFAIRS/GRIH MANTRALAYA

जनगणना कार्य निदेशालय, गुजरात

Directorate of Census Operations, Gujarat

सैन्सस भवन, सेक्टर 10/ए, गांधीनगर - 382 010

Census Bhavan, Sector 10/A, Gandhinagar - 382 010

सं.सीईएन-2021/19012/4/2019-જન(ગુજ)

180

दिनांक/Date : 16 JAN 2021
ટોચ અગ્રિમતા/સમય મર્યાદ

પ્રતિ,

કમિશરશ્રી,

મ્યુ. કોરોના

જિલ્લો

ભારતની વસતિ ગણતરી 2021-પરીપત્ર નં.૪

વિષય: ધરયાઈકરણની કામગીરી દરમિયાન ધરયાઈકરણના બ્લોકોની રચના કરવા અને મકાનોને નંબર આપવા અંગેના દિશા સૂચનો.

મહોદય/મહોદયા,

વિભિન્ન રાજ્યો અને સંઘ પ્રદેશોમાં ધરયાઈકરણ અને મકાનોની ગણતરીની સાથે સાથે રાષ્ટ્રીય વસતિ પત્રક (એન.પી.આર.) તૈયાર કરવાની કામગીરી એપ્રિલ-સપ્ટેમ્બર, 2020 દરમિયાન આયોજિત કરવામાં આવનાર છે. ગુજરાત રાજ્ય અને સંઘ પ્રદેશ દમણ-દીવ અને દાદરા નગર હવેલી ક્ષેત્રમાં 16 એપ્રિલ થી 30 મે 2020 દરમિયાન આ કામગીરી આયોજિત કરવામાં આવશે (આસામ સિવાય કે જ્યાં ધરયાઈકરણની કામગીરી એ જ સમયગાળા દરમિયાન 30 દિવસમાં આયોજિત કરવામાં આવશે). દરેક જિલ્લા અને સંઘ પ્રદેશોએ તેમની પ્રશાસનિક સીમાઓ તારીખ 31/12/2019 મુજબ સ્થિર કરી દીધી છે. તારીખ 01/01/2020 થી 31/03/2021 સુધી ક્ષેત્રાધિકારમાં કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવશે નહીં, એટલે કે વસતિ ગણતરીની પ્રક્રિયા પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી.

2. હવે તમારી પાસે પોતાના જિલ્લા/તાલુકા/નગરપાલિકા/મહાનગરપાલિકા વગેરેના દરેક પ્રશ્નાનિક એકમોની સંપૂર્ણ અને અંતિમ યાદી હશે. જેમાં ઘરયાદીકરણ અને મકાનોની ગણતરીની કામગીરી કરવામાં આવશે. વસ્તુત: એ સુનિશ્ચિત કરવું આવશ્યક છે કે ઘરયાદીકરણની કામગીરી કરવાવાળા ગણતરીદારો પાસે થોડ્ય અને સંભવ હોય ત્યાં સુધી સમાન કાર્યભાર હોય. આ લક્ષ્યને ઘરયાદીકરણના પ્રયોજન માટે બ્લોકની રચના કરીને પ્રાપ્ત કરવામાં આવે છે. જે એક પ્રારંભિક પગલું છે. “બ્લોક” શબ્દનો આશય ગામના કે શહેરના વોડના એક એવા વિશેષ નિર્દિષ્ટ વિસ્તારથી છે કે જેને જમીન પર સ્પષ્ટ રીતે સીમાંકીત કરી શકાય અને ઘરયાદીકરણ સંબંધિત વસતિ ગણતરીની કામગીરી (અને /અથવા વસતિની ગણતરી)ને માટે જેનો સ્થળ સ્થિતિ દર્શાવતો નકશો બનાવવામાં આવે છે. આવા બ્લોકોની રચના ઘરયાદીકરણની કામગીરી અને વસતિની ગણતરીની કામગીરી માટે કરવામાં આવે છે જેને ઘરયાદીનો બ્લોક/બ્લોકો અને ગણતરીના બ્લોકો કમશા: કહેવામાં આવે છે. ઘરયાદી બ્લોકો અને ગણતરીના બ્લોકોમાં વસતિ ગણતરી કરવા માટેનો લઘૃતમ/નાનો પ્રશ્નાનિક એકમ હોય છે અને ક્ષેત્રીય કામગીરી પૂર્ણ શરૂ પદ્ધી આંકડાઓની સમીક્ષા/વિશ્લેષણ કરવાનો આધાર બને છે.

3. પૂર્વના અનુભવની જેમ ભારતની વસતિ ગણતરી 2021 માટે ઘરયાદીના બ્લોકોની રચના ચાર્જ તાલુકો/શહેરમાં સંબંધિત ચાર્જ અધિકારી દ્વારા કરવાની રહ્યો. ઘરયાદીના બ્લોકોની રચના કરતી વખતે ગામની અથવા શહેરના વોડની હાલની અનુમાનિત વસતિ અને ગણતરીદારને સામાન્ય એક સરખો કાર્યભાર મળી રહે તે બાબત ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ. વસતિ ગણતરી 2021 માટે ગણતરીદારને એક સમાન કાર્યભાર ગ્રામીણ અને શહેરી બજેને વિસ્તારો માટે 650-800 ની વસતિ અથવા 150-180 વસતિ ગણતરી ધરો બે માંથી જે વધુ હોય તે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે. ટોઇં પણ ગામ અથવા શહેરના વોડમાં હાલમાં અનુમાનિત વસતિ 800 અથવા 180 વસતિ ગણતરી ધરો હોય તો તેના માટે એક ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરવાની છે. ઘરયાદીકરણ અને મકાનોની ગણતરીના બ્લોકોની રચના કરતી વખતે કેટલાક મુખ્ય સિધ્યાંતો ધ્યાનમાં રાખવાના છે, જેની ચર્ચા નીચેના ફકરામાં કરવામાં આવી છે.

ગ્રામીણ વિસ્તાર

4. વસતિ ગણતરીની કામગીરીમાં મહેસુલી ગામ એ પાયાનું/આધારભૂત એકમ છે. ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરતી વખતે મહેસુલી ગામની દરેક મૂળભૂત વસાહતોને સંપૂર્ણ રીતે આવરી લેવાય તે માટે વિશેષ કાળજી રાખવાની છે. એક ગામમાં ઓછામાં ઓછો એક ઘરયાદી બ્લોક વસતિને ધ્યાનમાં રાખ્યા વિના રચનામાં આવશે. એવા પણ કિસ્સાઓ હશે કે જ્યાં મહેસુલી ગામની વસતિ ખુબ જ ઓછી અથવા શૂન્ય (બિન વસવાટી) હશે. આવા દરેક ગામમાં અલગ ઘરયાદી બ્લોકની રચના કરવાની છે.

કોઈ પણ સંજોગોમાં એક ઘરયાદી બ્લોક બે ગામના ભાગમાં રચવો જોઈએ નહીં. આવા દરેક કિસ્સામાં, એક કરતા વધારે ઘરયાદી બ્લોક એક ગણતરીદારને ફાળવી શકાય જેથી તેને 650-800 ની વસતિ અથવા 150-180 વસતિ ગણતરી ઘરોનો કાર્યબોજ સોંપી શકાય. ગણતરીદારને સોપેલ દરેક ઘરયાદી બ્લોકોનો રેકડ અલગ-અલગ રાખવામાં આવે તે જોવું જોઈએ.

5. જો ગામની વસતિ વધારે હોય તો ગણતરીદાર પર કાર્ય બોજ વધી ના જાય તે માટે તેનું વિભાજન એક કરતા વધારે બ્લોકોમાં ગામની વર્તમાન અંદાજીત વસતિ અને સામાન્ય કાર્ય બોજને ધ્યાનમાં રાખીને રોકવામાં આવેલ ગણતરીદારોની સંખ્યાને આધારે કરવું જોઈએ. આવા કિસ્સામાં ઘરયાદીના બ્લોકની સ્પષ્ટ ઓળખ ગણતરીદાર કરી શકે તેથી ગામમાં કુદરતી હોય જેવી કે રોડ, નહેર વગેરેને ફદ તરીકે લેવા જોઈએ આવો દરેક બ્લોક અલગ- અલગ ગણતરીદારને સોપવો જોઈએ. એક વખત ઘરયાદી બ્લોકની રચના થઈ જતા ગણતરીદારને ઘરયાદી બ્લોક/ બ્લોકની સ્પષ્ટ બૌગોલિક હોનો ખ્યાલ ઘરયાદીકરણની કામગીરી માટે હોવો જોઈએ.

6. કેટલાક કિસ્સાઓમાં એવું જોવા મળે છે કે ગામનો ભાગ બે અથવા વધારે ગ્રામ પંચાયતોમાં વહેંચાયેલો હોય છે આવા ગામોમાં ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરતી વખતે ગ્રામ પંચાયતની ફદ અને મતદારયાદી (પોલીંગ બુથ)ની ફદ શક્ય હોય ત્યાં સુધી અકબંધ રખાય એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ. આ માટે ગામના બુથ લેવલ અધિકારી (BLO)ની સહાયતા લઈ તેમનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. તેમ છતાં મતદાન સ્થળ કક્ષાના (BLO) અધિકારીઓને ગણતરીદાર તરીકે નિમવામાં ન આવે તે જોવું જોઈએ. મતદારયાદીનો ભાગ બીજા ગામમાં વિભાજીત થતો હોય તો ગામના તે ભાગને અલગ ઘરયાદીના બ્લોક તરીકે રચના કરવી જોઈએ. ચાર્જ અધિકારી મદદનીશ મતદાન નોંધણી અધિકારી હોવાથી, મતદાન બુથની દરેક વિગતો ચાર્જ કરેરીમાં ઉપલબ્ધ હશે. સંબંધિત તાલુકા વિકાસ અધિકારી (TDO) પાસે પંચાયતની ફદો અંગેની વિગતો મેળવી શકાશે. એ જ રીતે, ચાર્જ અધિકારી દ્વારા એ ખાતરી કરવી જોઈએ કે કોઈ પણ ઘરયાદીના બ્લોકની રચના તાલુકાની ફદને કાપતી કે ઓળંગતી ન હોય. જો કોઈ ગામ એક કરતા વધારે તાલુકાની ફદમાં વિભાજીત હોય તો, દરેક તાલુકાની ફદમાં વિભાજીત ભાગ માટે ગામના ભાગનો અલગ-અલગ બ્લોક રચવો જોઈએ.

7. જંગલ વિસ્તારોમાં એવા વસવાટો ફશે કે જે કોઈ પણ મહેસુલી ગામના વિસ્તારની ફદમાં આવતા નહીં હોય. આવા દરેક કિસ્સામાં, ઘરયાદી બ્લોક વસાહત પદ્ધતિના આધારે અને સૌથી નાના વન/જંગલ વહિવટીય એકમ તરીકે રચવો જોઈએ. આવા જંગલ વિસ્તારોની વિગતો જિલ્લા વન અધિકારી અથવા તેમના તાબાના અધિકારી પાસેથી મેળવવાની રહેશે.

8. એક બીજા સાથે જોડાયેલા (અડોઅડ) જે (6) કે વધારે ઘરયાદી બ્લોકો કે જે જે (6) ગણતરીદારને ફાળવવામાં આવેલ છે, તેનો એક સુપરવાઈઝર સર્કલ બનાવવાનો છે જેના માટે સુપરવાઈઝર નિયુક્ત કરવામાં આવશે. આ ઘરયાદીના બ્લોકો એક ગામના ભાગ હોઈ શકે છે અથવા એક કરતા વધારે ગામમાં પથરાયેલા હોઈ શકે છે. પરંતુ આ ગામો એક બીજા સાથે સર્જંગ હોવા જોઈએ. દરેક ઘરયાદીના બ્લોકની હદ સ્પષ્ટ હોવી જોઈએ. આ ગામની એતીની જમીનમાં છુટા છવાચા વસવાઠો હોઈ શકે છે કે જે મુખ્ય ગામના કોઈ પણ ઘરયાદીના બ્લોકમાં સમાવિષ્ટ કરેલ નહીં હોય. આ છુટા છવાચા વસવાઠેને નજીકના સંબંધિત ઘરયાદીના બ્લોકના ગણતરીદારે પરિશિષ્ટ-૧ માં આપેલ ઉદાહરણ મુજબ આવરી લેવાના રહેશે. સુપરવાઈઝર સર્કલ અને તેમાં આવતા બ્લોકોનું સીમાંકન સ્પષ્ટ કરવું જોઈએ. અને દરેક ચાર્જ માટે સુપરવાઈઝરની સંખ્યાની ગણતરી કરવી જોઈએ. દરેક ચાર્જ અધિકારીને ઉપલબ્ધ કરાવેલ ગ્રામિણ ચાર્જ રજીસ્ટરમાં દરેક ઘરયાદીના બ્લોકની આવશ્યક બધી વિગતોની નોંધ કરે તે અપેક્ષિત છે.

9. વસતિ ગણતરી સંચાલન અને વ્યવસ્થાપન પદ્ધતિ (CMMS) પોર્ટલમાં દરેક ગામોના નકશા ભારતના મહારાજીસ્ટ્રોરની કચેરી (નકશા વિભાગ દ્વારા) અપલોડ કરવામાં આવશે. સુપરવાઈઝરે CMMS પોર્ટલ પર સંબંધિત ગામના નકશાઓના સંદર્ભ લઈને એ ખાતરી કરવાની છે કે પોતાના તાબા હેઠળ ફાળવેલા ગણતરીદારોના ઘરયાદીના બ્લોકમાં આવેલ સંપૂર્ણ વિસ્તાર પૂર્ણતઃ આવરી લેવામાં આવ્યો છે. અને તેમને ફાળવેલા ઘરયાદીના બ્લોકોની વચ્ચે કોઈ વિસ્તાર છૂટી જતો નથી.

શહેરી વિસ્તાર

10. નગરોમાં વસતિ ગણતરીનો મૂળભૂત એકમ વોર્ડ છે. અને તેમાં 650-800 ની વસતિ અથવા 150-180 વસતિ ગણતરી ધરો એ માંથી જે વધારાનો એક બ્લોકના સમાન માપદંડને નગરો માટે પણ પાલન કરવાના છે. શહેરી વિસ્તારોમાં ઘરયાદીના બ્લોકો મુખ્ય માર્ગો, નદી, રેલ્વે લાઇન, નગરપાલિકા વિભાગ અથવા વોર્ડ જેવા કુદરતી વિભાગની હદને કાપે નહીં તે અંગે કાળજી રાખવી જોઈએ. વધુમાં મતદારયાદી બુથ (પોલીંગ બુથ)ની હદ શક્ય હોય ત્યાં સુધી અકબંધ રહે તે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ. સહાયક બુથ લેવલ અધિકારીઓ (BLO)નો ઉપયોગ આ હેતુ માટે કરી શકાય છે. આમ છતાં એ ચોકસાઈ રાખવી જોઈએ કે બુથ લેવલ અધિકારી (BLO)ને ગણતરીદાર તરીકે નિમવામાં આવે નહીં. મતદાન પ્રક્રિયામાં ચાર્જ અધિકારી શરૂઆતથી જોડાયેલ હોવાથી મતદાન મથકની બધી જ વિગતો ચાર્જ ઓફિસમાં ઉપલબ્ધ હશે. કુદરતી વિભાગની હદ, વિભાગ અથવા વોર્ડમાં બ્લોકનું આલેખન સમગ્ર વિસ્તારને બ્લોકની અંદર આવરી લેવાય તે રીતે બ્લોકની રચના કરવાની છે. ગ્રામિણ વિસ્તારની જેમ શહેરના વોર્ડમાં કોઈ પણ ઘરયાદીનો બ્લોક તાલુકાની હદને કાપે નહીં તે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ.

11. ગ્રામીણ વિસ્તારની જેમ શહેરી વિસ્તારોમાં પણ એક બીજા સાથે જોડાયેલા (અડોઅડ) છ (6) ઘરયાદીના બ્લોકનું એક સુપરવાઈઝર સર્કલ બનાવવાનું રહેશે. જેના માટે એક સુપરવાઈઝરને નિયુક્ત કરવામાં આવશે. એક બીજા સાથે જોડાયેલા (અડોઅડ) છ (6) ઘરયાદી બ્લોકો જે સુપરવાઈઝર સર્કલમાં આવતા હોય તેમનું સ્પષ્ટ સીમાંકન કરવું જોઈએ અને દરેક ચાર્જ માટે સુપરવાઈઝરની સંખ્યા ગણી કાઢવી જોઈએ. દરેક ચાર્જ અધિકારી એ દરેક ઘરયાદીના બ્લોક અને તેમને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલ શહેરી ચાર્જ રજીસ્ટરમાં સુપરવાઈઝર સર્કલ માટે આવશ્યક નોંધ કરવાની છે.
12. શહેરી ચાર્જ અધિકારી (શહેરી સત્તાધિકારી)ની મદદથી અત્રેની કચેરી દ્વારા CMMS પોર્ટલમાં દરેક વોર્ડના નકશા અપલોડ કરવામાં આવશે. સુપરવાઈઝરે CMMS પોર્ટલ પરથી સંબંધિત વોર્ડના નકશાનો સંદર્ભ લઈને એ સુનિશ્ચિત કરવાનું છે કે તેના તાબા ફેઠળના વોર્ડમાં ગણતરીદારોને ફાળવેલા ઘરયાદીના બ્લોકની વચ્ચે કોઈ વિસ્તાર બાકાત રહી ગયો નથી.
13. ગ્રામીણ અને શહેરી બજે વિસ્તારોમાં નમુના નોંધણી પદ્ધતિ (SRS)ના બ્લોકોમાં કોઈ ફેરફાર કર્યા સિવાય અકબંધ અલગ ઘરયાદીના બ્લોક તરીકે અપનાવવાનો છે. (આવી બાબતોમાં 650 - 800 ની વસતિના માપદંડનું અપવાદ તરીકે ઉલ્લંઘન કરી શકાય) તે જ રીતે, વૈધાનિક નગરોમાં ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરતી વખતે ગંદાવસવાટની (સ્લમ) ઓળખવાળા બ્લોકને પણ અકબંધ રાખવાના છે. આ અંગે તે વિષયના પરિપત્ર - 7 માં વિસ્તૃત રીતે સમજાવ્યું છે. વસતિ ગણતરી શહેર (Census Town)ના કિસ્સામાં કોઈ વોર્ડ બનાવવામાં આવશે નહીં. આવી બાબતમાં સમગ્ર વસતિ ગણતરી શહેર (Census Town)ને એક વોર્ડ ઘરાવનાર તરીકે ગણવામાં આવશે.
14. ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરવાના મૂળભૂત સિધ્યાંત પર ચર્ચા કરવામાં આવી છે, તેથી અહીં એ દર્શાવવાનું અત્યંત મહત્વનું છે કે રાષ્ટ્રીય વસતિ પત્રક (NPR)ની આધારભૂત માહિતી 2021ની વસતિ ગણતરીમાં ઘરયાદીકરણની કામગીરીની સાથે અધ્યતન કરવામાં આવનાર હોવાથી એક જ ગણતરીદારને બજે કામગીરી સૌંપવામાં આવશે કે જેને ઘરયાદીકરણનો બ્લોક ફાળવવામાં આવેલ છે. તેને અહીં એ ધ્યાન દોરવું સુસંગત છે કે રાષ્ટ્રીય વસતિ પત્રક (NPR)ની માહિતી કે જ 2011ની વસતિ ગણતરી વખતે એકત્રિત કરવામાં આવી હતી અને 2015માં તે માહિતી અધ્યતન કરવામાં આવી હતી તે માહિતી 2011ની વસતિ ગણતરીના દરેક ઘરયાદીના બ્લોકો માટે ઉપલબ્ધ છે. 2011ની વસતિ ગણતરીના કેટલાક ઘરયાદીના બ્લોકોમાં ગણતરીદારોને સામાન્ય કરતા વધારે કાર્યબોજ હશે જેને 2011ની વસતિ ગણતરીના બીજા તબક્કામાં વસતિની ગણતરી વખતે બે પેટા બ્લોકોમાં વિભાજીત કર્યા હતા તથા અન્ય બ્લોકોને અકબંધ રાખવામાં આવ્યા હતાં. આવા દરેક 2011ની વસતિ ગણતરીના ગણતરીના બ્લોકો કર્યાં તો સંપૂર્ણ કે અંશતઃ ઘરયાદીના બ્લોકને આવરી લીધો હશે તેથી બજે એક બીજા

સાથે આંતર કડીથી જોડાયેલ હશે. દરેક ગણતરીદારોને રાજ્યીય વસતિ પત્રક (NPR)ના દસ્તાવેજો અધ્યતન કરવા માટે આપવાના કમમાં 2021ની વસતિ ગણતરી માટે ઘરયાદીના બ્લોકોની રચના કરવી આવશ્યક છે કે જેની આંતર કડી 2011ની વસતિ ગણતરી વખતના બ્લોકો સાથે હોય. આ રીતે આ ઉપરાંત ઉપરના ફકરામાં મહત્વનો સિધ્યાંત વિસ્તૃત રીતે સમજાવવામાં આવ્યા છે કે 2021ની વસતિ ગણતરીના ઘરયાદીના બ્લોકોની હદરેખા ક્રોઈ પણ સંજોગોમાં 2011ની વસતિ ગણતરીના ગણતરીના બ્લોકોની હદરેખાને ગ્રામીણ અને શહેરી બજે ક્ષેત્રોમાં કાપતા હોવા જોઈએ નહીં. આ બાબતે 2021ની વસતિ ગણતરી માટે ઘરયાદીના બ્લોકોની રચના કરતી વખતે ચાર્જ અધિકારીએ નીચે દર્શાવેલ માર્ગદર્શક સૂચનાઓ ધ્યાનમાં રાખવાની છે.

- (અ) 2011ની વસતિ ગણતરીમાં ગામ અથવા શહેરના વોર્ડમાં જો 650 - 700ની વસતિ હોય અથવા ઓછી હોય તો આવા દરેક ગામ અથવા વોર્ડ માટે 2011ની વસતિ ગણતરીમાં એક ઘરયાદીનો બ્લોક અને એક ગણતરીનો બ્લોક હશે. વર્તમાન અનુમાનિત વસતિમાં વસતિનો સામાન્ય વૃદ્ધિ દર સ્વીકારવામાં આવશે (જો મોટા પ્રમાણમાં બાંધકામ ન થયું હોય અને 2011 વસતિ ગણતરી પછી નવો વસવાટ ન થયો હોય) તો આવા દરેક ગામ / વોર્ડમાં 800 કે તેથી ઓછી વસતિ હશે. ત્યાર પછી 2011ની વસતિ ગણતરીની જેમ એક ઘરયાદી બ્લોક અને એક ગણતરીનો બ્લોક એમ 2021ની વસતિ ગણતરી માટે સંપૂર્ણ ગામ / વોર્ડને આવરી લેતા એક ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરવામાં આવશે.
- (બ) ક્રોઈ પણ ગામ કે શહેરના વોર્ડની વર્તમાન અનુમાનિત વસતિ 800થી વધુ હોય તેવા (એક ગણતરીદારને સામાન્ય કાર્યબોજ) બ્લોકોની પેટા બ્લોકમાં વિભાજન કરીને 2021ની વસતિ ગણતરી માટે એક કરતા વધારે ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરવામાં આવશે. પછી ભલે તે ગામ અથવા વોર્ડનો 2011 વસતિ ગણતરી વખતનો એક જ બ્લોક કેમ ના હોય.
- (ક) ગામ અથવા શહેરના વોર્ડમાં બે કે તેથી વધારે ગણતરીના બ્લોક 2011ની વસતિ ગણતરીના હોવાના કિસ્સામાં ચાર્જ અધિકારીએ એ સુનિશ્ચિત કરવાનું છે કે દરેક ગણતરીના બ્લોકની અનુમાનિત વસતિ વર્તમાન વસતિ ધ્યાનમાં લઇ 2011ની વસતિ ગણતરીના ગણતરીના બ્લોકો 2021ની વસતિ ગણતરી માટે એક જ ઘરયાદીનો બ્લોક રહેશે કે એક કરતા વધુ ઘરયાદીના બ્લોકો રહેશે તે મુજબ એ ગણતરીના બ્લોકમાંથી રચના કરવામાં આવશે. આમ છતાં 2011ના ગણતરીના એક બ્લોકમાં 2021ની વસતિ ગણતરી માટે વધારે ઘરયાદીના બ્લોકોની રચના કરતી વખતે 2011ના બ્લોકની હદમાં જ એટલે કે બ્લોકની હદની અંદર જ મૂળ બ્લોકનું પેટા બ્લોકમાં વિભાજન કરાશે. આ વિભાજન કરતી વખતે કુદરતી સીમાઓ જવી કે રોડ, નહેર, કુદરતી પરા/ ફળિયા વગેરેને દરેક ઘરયાદીના બ્લીકની હદ તરીકે શક્ય ત્યાં સુધી સ્પષ્ટ ઓળખ માટે સ્વીકારવી જોઈએ

અને ગણતરીદારોની વચ્ચે સમાન કાર્યબોજનું વિતરણ સમાન કાર્યબોજના આધારે તેમની સેવાનો મહત્વમાં ઉપયોગ કરી શકાય.

ઉદાહરણ : જો 2011ની વસતિ ગણતરીના ગણતરીના બ્લોકની વસતિ 800 હતી અને તેની વર્તમાન અનુમાનિત વસતિ લગભગ 1000 હોય ત્યારે બે ઘરયાદીના બ્લોકોની રચના થશે એટલે કે એક બ્લોક 700-800ની વસતિનો (એક ગણતરીદાર માટે આવશ્યક કાર્યબોજ) અને બીજો નાનો ઘરયાદીનો બ્લોક બાકીના ભાગમાંથી કુદરતી ભૂખીનો મુજબ દરેક ઘરયાદીના બ્લોકમાંથી રચવામાં આવશે. એક ગણતરીદારને મોટા બ્લોક માટે રોકવામાં આવશે જ્યારે બીજો નાનો બ્લોક યોગ્ય અને વ્યવહારૂ કાર્યબોજ ફાળવવા માટે નજીકના ગણતરીદારને ઘરયાદીના બ્લોકની સાથે ફાળવવામાં આવશે.

એ યાદ રખવું આવશ્યક છે કે દરેક ગામ / વોર્ડના અલગ-અલગ વસતિ ગણતરીના પરિણામો આવશે ત્યાં સુધી ગામ / વોર્ડના ઘરયાદી બ્લોકના નાના ભાગ (ગણતરીદારના કાર્યબોજને સમાન રાખવા)ને ભેગા કરવાના નથી. એ પણ સુનિશ્ચિત કરવું આવશ્યક છે કે એક ગણતરીદાર એક કરતા વધારે ઘરયાદીના બ્લોક માટે રોકવામાં આવ્યો હોય તો, દરેક ઘરયાદીના બ્લોકનો અલગ અલગ રેકડ તૈયાર કરીને જાળવવાનો છે.

(S) 2021 વસતિ ગણતરીના બ્લોકની રચના કરવા માટે ચાર્જ અધિકારીએ પ્રથમ 2011ની વસતિ ગણતરીના જુદા જુદા ગણતરીના બ્લોકોની ફદરેખા સ્થિર અને નીચે આપેલ ઇનપુટ (input)ની મદદથી તે બ્લોકની વર્તમાન અનુમાનિત વસતિનો અંદાજ મેળવવાનો છે.

- 2011ની વસતિ ગણતરી વખતનાં ગણતરીના બ્લોકનો સ્થળ સ્થિતિ દર્શાવતો નકશો.
- 2011ની વસતિની ગણતરી વખતનો સુપરવાઈઝર સર્કલ.
- 2011ની વસતિ ગણતરી વખતની સંક્ષિપ્ત ઘરયાદી.
- વસતિની ગણતરી વખતનું 2011નું ચાર્જ રજીસ્ટર કે જે જુદા જુદા ગણતરીના બ્લોકો અને બ્લોક મુજબ 2011ની વસતિ ગણતરી વખતની વસતિ દર્શાવે છે.
- 2010માં અને 2015માં રાષ્ટ્રીય વસતિ પત્રક (NPR)માં નોંધવામાં આવ્યા મુજબ કુટુંબના મુખ્ય માણસનું નામ અને સરનામાની યાદી.
- વસતિ ગણતરી સંચાલન અને વ્યવસ્થાપન પદ્ધતિ CMMS પોર્ટલમાં કુટુંબ મુજબ રાષ્ટ્રીય વસતિ પત્રક (NPR)ની વસતિ ઉપલબ્ધ છે.
- 2011ના ગણતરીના બ્લોકોની ફદરેખા સરળતાથી ઓળખી શકાય તે માટે ચાર્જમાં અનુભવી હોય તેવા અધિકારી / કર્મચારીની મદદ લેવી જોઈએ.
- 2011ની વસતિ ગણતરી પછી ગણતરીના બ્લોકમાં નવા બાંધકામના કારણે અને નવો વસવાટ થવાથી.

(ઇ) સંબંધિત ચાર્જ અધિકારીએ ગામ / શહેરના વોડમાં ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરતી વખતે/તેણીએ ચોકસાઈ રાખવી જોઈએ કે ગામ/ વોડમાં કોઈપણ ઘરયાદીના બ્લોકનો વિસ્તાર બ્લોકની રચના કરતી વખતે આવરી લેવામાં બાકાત રહેતો નથી. વધુમાં એ પણ ચોકસાઈ રાખવી જોઈએ કે એતિની ખુલ્લી જમીન પર કોઈ પણ રહેણાંક / બિન રહેણાંક બાંધકામ 2011ની વસતિ ગણતરી પછી વિકસિત થયા હોય તો તે 2011ની વસતિ ગણતરીમાં આવરી લીધેલા નહિ હોય ત્યારે 2021ની વસતિ ગણતરી માટે નજીકના ઘરયાદીના બ્લોકમાં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવશે. અથવા 2021ની વસતિ ગણતરી માટે નવા ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરવામાં આવશે.

(ઇ) 2011ના ગણતરીના બ્લોકની ફાળવણી અને વિમાજન કરવા માટે ધરયાદીના બ્લોકની રચના કરવા અંગેની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ ઉપર આપવામાં આવી છે તેનું પાલન કરીને CMMS પોર્ટલ દ્વારા ધરયાદીના બ્લોકોની રચના કરવામાં આવશે જેને 2021ની વસતિ ગણતરી માટેના સંચાલન અને વ્યવસ્થાપન પદ્ધતિ CMMS પોર્ટલના ઉપયોગકર્તા (યુઝર્સ)ની માર્ગદર્શિકામાં સમજાવવામાં આવ્યું છે.

ધરયાઈના બ્લોકને નંબરો આપવા

15. દરેક ગામ અને શહેર એક અથવા એકથી વધારે ઘરયાદીના બ્લોકો ધરાવે છે. 2011ની વસતિ ગણતરીમાં સુસંગત ઘરયાદીના બ્લોકનો સંપૂર્ણ વિસ્તાર આવરી લીધો હોવા છતાં ચાર્જમાં 2021ની વસતિ ગણતરી માટે ઘરયાદીના બ્લોકની રચના કરવામાં આવશે. ઘણા કિસ્સાઓમાં 2011ની વસતિ ગણતરી વખતના ગણતરીના બ્લોકનો એ જ નંબર જાળવી શકાશે નહીં કારણકે (i) ગણતરીના બ્લોકનો નંબર 6 અંકોમાં આપ્યો હશે. (ii) કાર્યબોજ વધવાના કારણે 2011ના ગણતરીના બ્લોકોના વધારે ઘરયાદીના બ્લોકોની રચના કરવી પડશે. (iii) 2011ની વસતિ ગણતરી પછી પ્રશાસનિક એકમની હદરેખામાં વધારો/ઘરાડો થવાથી. આ રીતે ચાર્જમાં આવેલા ગ્રામીણ કે શહેરી ક્ષેત્રમાં આવા દરેક ઘરયાદીના બ્લોકોને સંગ્રહ કરું નથી. આ નંબર 4 અંકોમાં આપવામાં આવશે જેમ કે 0001, 0002, 0003,0099 અને આ જ રીતે આગળ નંબર આપવાનાં છે. જો કોઈ શહેર કે નગરમાં એક કરતા વધારે ચાર્જ હોય તો દરેક ચાર્જમાં સંગ્રહ ઘરયાદીના બ્લોકના નંબરો આપવામાં આવશે. ગ્રામીણ ચાર્જના કિસ્સામાં, ગામના સ્થળ સંકેત નંબરના ચઢતા કરું નથી બ્લોકને સંગ્રહ નંબરો અપાશે. એ જ રીતે, શહેરી ચાર્જમાં, વોર્ડના નંબરના ચઢતા કરું નથી બ્લોકને સંગ્રહ નંબરો અપાશે. ઘરયાદીના બ્લોકોને નંબરો આપવાની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ વિસ્તૃત રીતે અલગથી “જુદા જુદા પ્રશાસનિક સરે સ્થળ સંકેત આપવા” ના વસતિ ગણતરીના પરિપત્ર સ્વરૂપે આપવામાં આવશે.

16. આગળના ફકરામાં ચર્ચા મુજબ, 2011ની વસતિ ગણતરી વખતે ઘરયાદીની કામગીરી દરમિયાન રાષ્ટ્રીય વસતિ પત્રક (NPR)ની માહિતી એકત્રિત કરવામાં આવેલ હતી તે રાષ્ટ્રીય વસતિ પત્રક

(NPR)ની આધારભૂત માહિતીને 2015માં અધતન કરવામાં આવી હતી તે સંબંધિત સાહિત્ય ગણતરીદારને આપવામાં આવશે. આ હેતુ માટે, 2011ની વસતિ ગણતરીના ગણતરીના બ્લોકો અને 2021ના ઘરયાદીના બ્લોકો વચ્ચે સુસંગતતા જાળવવી પડશે. દરેક ચાર્જ અધિકારીએ આ માટે નિર્ધારિત પ્રારૂપમાં (પરિશિષ્ટ-2) સુસંગત પત્રક તૈયાર કરવાની જરૂર પડશે જે 2011ની વસતિ ગણતરીના પ્રશાસનિક એકમથી ગણતરીના બ્લોક નંબર સુધીની વિગતો દર્શાવશે અને 2021ની વસતિ ગણતરીના સુસંગત પ્રશાસનિક એકમથી ઘરયાદીના બ્લોક નંબરો સુધીની વિગતો દર્શાવશે.

મકાનોને નંબર આપવા

17. જે વિસ્તારોમાં સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાએ ઘર નંબર આપવાની યોગ્ય પદ્ધતિ અપનાવી હોય ત્યાં ઘરયાદીકરણ માટે બ્લોકની રચના કરતી વખતે મકાનોને નંબર આપવા માટે તે જે પદ્ધતિ અપનાવવી સુગમ બનશે. જ્યાં મકાનોને નંબર ન આપેલા હોય તે ખાનામાં વસતિ ગણતરીના હેતુસર નવા મકાન નંબર આપવાના રહેશે. ગામો અને નગરોમાં જુદા-જુદા ગણતરીદારો વચ્ચે કામની પદ્ધતિસરની ફાળવણી અને વહેચણી માટે કોઈ વિસ્તાર કે બાબત રહી ન જાય કે બેવડાય નહીં તે નિવારવા આ તદ્દન આવશ્યક છે. ગામ અને શહેરોના દરેક મકાનો માટે મકાનોને નંબર આપવાનું કામ અગાઉથી કરી લેવામાં આવે તે આવશ્યક છે. મકાનોને નંબર આપવાની કામગીરી ગામ/શહેરના સત્તાધિકારી દ્વારા કરાવી શકાય છે. આ સંબંધમાં ગુજરાત રાજ્યના મુખ્ય સચિવને પત્ર લખવામાં આવેલ છે. વ/વ.ગ. જેવા મૂળાક્ષર અથવા માતૃભાષામાં વ/વ.ગ. મૂળાક્ષર સ્પષ્ટ રીતે લાલ રંગમાં લખવા જોઈએ. નંબરનું ૫૬ ૨ મીટરના અંતરથી સહેલાઈથી જોઈ શકાય તેવું હોવું જોઈએ. તેને પ્રવેશ દ્વાર અથવા તેની નજીકના ભાગમાં સહેલાઈથી નજરે પડે તેવા મુખ્ય સ્થળે લખવા જોઈએ. આમ આપેલા મકાન નંબર લાંબો સમય ટકે તેવો અને કાયમી પ્રકારનો હોવો જોઈએ. સહેલાઈથી ઝાંખા પડી જાય અને ઝડપથી ભૂસી શકાય તેવા ચોક અથવા બીજુ કોઈ સામગ્રીનો તેમાં ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહીં.

18. ગ્રામીણ વિસ્તારોની જેમ શહેરી વિસ્તારોમાં પણ જ્યાં કાયમી મકાન નંબર આપવાની પદ્ધતિનો અમલ કરવામાં આવ્યો છે, તેને ઘરયાદી માટે બ્લોકની રચના કરવા માટે સરળતાથી અપનાવી શકાય છે. વસતિના માપદંડના આધારે ઘરયાદીકરણના હેતુ માટે આવા એક અથવા વધારે વિસ્તારના બ્લોકો બનશે. મેટ્રોપોલિટન શહેરો અને વધારે વસતિ ઘરાવતા બીજા નગરો અને શહેરોમાં એવા વિસ્તારો હુશે જેમાં મકાન નંબર આપવાની પ્રથા પ્રચલિત નહીં હોય અથવા ઘણી અપદ્ધતિસર રીતે ચાલતી હોય તેવી મકાન નંબરની શ્રેણી હોય તેને ઘરયાદીકરણની કામગીરી માટે અપનાવી શકાય નહીં. આવી બાબતોમાં નગરપાલિકા સ્થાનિક સત્તાતંત્ર દ્વારા અગાઉથી મકાન નંબર આપવાના હોય છે. જેથી ઘરયાદીકરણના બ્લોકનું યોગ્ય ચિત્રણ કરવામાં કોઈ રહીના જાય અથવા બેવડાય નહીં તેમ સુયોગ્ય રીતે કામગીરી કરી શકાય છે. મકાનોને નંબર આપવાનું કામ તમામ વિસ્તારોમાં કરવાનું છે, તેની નોંધ લેવી. ઘણીવાર

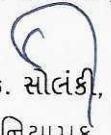
એવું જોવા મળે છે, કે સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ, ઝૂપડપઢી, ગેરકાયદેસર વસાહતો, વગેરેને નંબર આપવા તૈયાર હોતી નથી, આવી બાબતોમાં સુપરવાઈઝર અને ગણતરીદારે મકાન નંબર આપવાની કામગીરી આપવામાં આવેલી સૂચનાઓ મુજબ હાથ ધરવાની છે.

19. ગ્રામીણ અને શહેરી બજે વિસ્તારોમાં એ બાબત તદ્દન સ્પષ્ટ કરવી કે વસતિ ગણતરી દરમિયાન આપેલા નંબર થી તેમને નિયમિત કરવાનો હક્ક મળી જતો નથી. તે વસતિ ગણતરી સુગમ બને તે માટે જ છે, બીજા કોઈ હેતુ માટે નથી. ગણતરીદારો માટે ઘરયાદીકરણની સૂચનાઓ માર્ગદર્શિકામાં મકાન નંબર આપવા અંગેની સૂચનાઓની નકલ પરિશિષ્ટ-૩માં આપી છે.

20. ઘરયાદીકરણના બ્લોકોની રચના કરવા માટે માર્ગદર્શિકા સૂચનાઓના વિશિષ્ટ અંશોનું નીચે પુનરાવર્તન કરવામાં આવ્યું છે.

- (i) 2021 વસતિ ગણતરી માટેનો ઘરયાદી બ્લોક કોઈ પણ સંજોગોમાં 2011ના ગણતરીના બ્લોકની હદને કાપવો જોઈએ નહીં.
- (ii) ઘરયાદી બ્લોકોનું આદર્શ કદ 650-800ની વસતિ અથવા 150-180 વસતિ ગણતરી ઘરો બજે માંથી જે વધુ હોય તે.
- (iii) વસતિને ધ્યાનમાં લીધા વગર વસતિ વગરના ગામ સહિત ઓછી વસતિવાળા દરેક ગામમાં ઓછામાં ઓછો એક ઘરયાદીનો બ્લોક રહેશે.
- (iv) દરેક ઘરયાદી બ્લોકની હદનું સ્પષ્ટ રીતે ઓળખ અને સીમાંકન કરવું અને હદ નિર્ધારિત કરવી.
- (v) ઘરયાદીના બ્લોકે ગામ અથવા ગ્રામ પંચાયતની હદને કાપવી નહીં. ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં શક્ય હોય ત્યાં સુધી મતદાર યાદીના ભાગ (મતદાન બૂધ નીહદ)ને પણ અકબંધ રાખવો.
- (vi) 2011ની વસતિ ગણતરી કચેરીની નમુના નોંધણી પદ્ધતિ (એસ.આર.એસ.)ના બ્લોકોને ઓળખિને અકબંધ રાખવા.
- (vii) શહેરી વિસ્તારોમાં ઘરયાદીના બ્લોકની હદો, કુદરતી વિભાગો, વોર્ડ અથવા શહેરની હદરેખાને કાપે નહીં અને શહેરી વિસ્તારોમાં શક્ય હોય ત્યાં સુધી મતદારયાદીના ભાગ (મતદાન મથકની હદ)ને પણ અકબંધ રાખવી.
- (viii) 2011ની વસતિ ગણતરી વખતના નમુના નોંધણી પદ્ધતિ (એસ.આર.એસ.) બ્લોકોને ઓળખિને વસતિ ગણતરી 2021 દરમિયાન અકબંધ રાખવાના છે. દરેક વૈધાનિક શહેરોમાં તેમની વસતિનું કદ ગમે તેટલું હોવા છતાં ગંદાવસવાટના બ્લોકો (સ્લમ બ્લોકો)નું સ્પષ્ટ સીમાંકન કરવાનું છે. ઘરયાદીનો બ્લોક સ્લમનો ભાગ અને બીન-ગંદાવસવાટ વિસ્તારના ભાગના મિશ્રાશી બનાવવો જોઈએ નહીં.

- (ix) નાના કદના પરંતુ અડોઅડ આવેલા ઘરયાદીના બ્લોકોના કિસ્સામાં એક ગાણતરીદારને એક કરતા વધુ ઘરયાદીના બ્લોકનું કામ આપી શકાય છે.
- (x) એક બીજા સાથે જોડાયેલા (અડોઅડ) ઘરયાદીના બ્લોકો 6 ગાણતરીદારોને ફાળવેલ ઘરયાદીના બ્લોકો થી એક સુપરવાઈઝર સર્કલની રચના થશે.
- (xi) ચાર્જ અધિકારીએ દરેક ઘરયાદીના બ્લોકની હૃદ-ખૂટવર્ણન ચાર્જ રજીસ્ટરમાં સ્પષ્ટ રીતે લખવાનું છે.
- (xii) ચાર્જ કચેરીમાં 2011ની વસતિ ગાણતરીના બ્લોકોનું અને 2021ની વસતિ ગાણતરીના ઘરયાદીના બ્લોકોનું સુસંગત પત્રક ચાર્જ અધિકારી દ્વારા તૈયાર કરવાનું છે.

આપનો વિશ્વાસુ

(પી. કે. સોલંકી), IAS
નિયામક

બિડાણ: પરિશીષ્ટ- 1, 2, અને 3

આવશ્યક કાર્યવાહી હેતુ જય ભારત સાથે નકલ રવાના

નકલ જયભારત સાથે આવશ્યક કાર્યવાહી કરવાની વિનંતી સાથે રવાના.

1. શ્રી સુનિલ એમ. પટેલ, IAS, મહેસુલ તપાસણી કમિશનરી અને સ્ટેટ કો-ઓર્ડિનેટર (સેન્સસ) મહેસુલ વિભાગ, બ્લોક નં. 11, સરદાર પટેલ ભવન, નવા સચિવાલય, ગાંધીનગર વિનંતી સહ સદરહુ વિસંગતિઓ દુરસ્ત કરવા આદેશ કરવા સારુ.
2. શ્રી જે. જે. પટેલ, સંયુક્ત સચિવ (વહીવટ) અને નોડલ અધિકારી (સેન્સસ) સામાન્ય વહીવટ વિભાગ બ્લોક નં. 7, 4થોમાળ, સરદાર પટેલ ભવન, નવા સચિવાલય, ગાંધીનગર.
3. વિકાસ કમિશનરી, 16/3 જુના સચિવાલય, ગાંધીનગર.
4. નિયામકશ્રી નગરપાલિકાઓ કર્મયોગી ભવન, સેક્ટર 10/એ, ગાંધીનગર.
5. એડમીનિસ્ટ્રેટરશ્રી દમણ, દીવ અને દાદરા નગર હવેલી સંઘ પ્રદેશ સચિવાલય, મોટી દમણ.

મકાનોને નંબર આપવા અંગેના દિશા સૂચનો

(ધરયાદીકરણ અને મકાનોની ગણતરી સંબંધિત સૂચનાઓની માર્ગદર્શિકા માંથી લેવામાં આવેલા મુખ્ય અંશો)

મકાનોને નંબરો આપવા માટેના દિશા સૂચનો:

4.28 વસતિ ગણતરીના હેતુ માટે મકાનોને નંબર આપવાનો અર્થ એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે તમારા ધરયાદીના બ્લોકમાં આવેલા દરેક મકાનો અને વસતિ ગણતરી ધરોને કમાનુસાર નંબર આપવામાં આવ્યા છે અને તે નંબરો સ્થળ સ્થળ દર્શાવતા નકશામાં દર્શાવામાં આવ્યા છે.

(A) મકાનોને નંબર આપવા:

4.29 ધરયાદીના બ્લોકમાં મકાનોને નંબર આપતી વખતે એક પછી એક નીચે મુજબ પરિસ્થિતિઓ આવી શકે છે.

- i) જ્યાં નગરપાલિકા અથવા સ્થાનિક સત્તાધિશો દ્વારા પદ્ધતિસર મકાનોને નંબરો આપ્યા હોય.
- ii) જ્યાં ખુલ્લા પ્લોટોને મિલ્કતના આધારે નંબરો આપવામાં આપ્યા છે. પરંતુ ધણાં પ્લોટો એવા છે કે જ્યાં અત્યાર સુધી મકાનોનું નિર્માણ થયું નથી અથવા મકાન નંબર વિદ્યમાન છે પરંતુ પૂર્ણ નથી અને કમમાં નથી, અને
- iii) મકાનોને કોઈ નંબર આપ્યા નથી.

પ્રથમ કિસ્સામાં તમે નગરપાલિકા અથવા સ્થાનિક સત્તાધિશો દ્વારા મકાનોને આપવામાં આવેલા નંબરો અપનાવી શકો છે. છતાં પણ મકાનોને નંબરો આપ્યા પછી નિર્માણ થયેલા મકાનો અથવા સ્થાનિક સત્તાધિશો દ્વારા ધૂટી ગયેલા મકાનોના કિસ્સામાં તેમને પેટા નંબર અથવા નવો નંબર આપવાનો છે. ઉદાહરણ તરીકે મકાન નંબર 10 અને 11 વચ્ચે કોઈ નંબર વગરનું મકાન જોવા મળે છે અથવા નવું મકાન નિર્માણ થયું છે તો આને 10/1 નંબર આપવામાં આવશે. સ્થાનિક પ્રાધિકરણ દ્વારા આપવામાં આવેલા નંબરો 120 નંબર પર પૂર્ણ થવાથી સ્થાનિક પ્રાધિકરણના નંબરના અનુક્રમમાં નવો નંબર '121' આપી શકાય છે. બીજુ અને ત્રીજુ ઉપર દર્શાવેલ પરિસ્થિતિમાં તમને સલાહ આપવામાં આવે છે કે ધરયાદીના બ્લોકમાં દરેક મકાનોને વસતિ ગણતરી ધર નંબર 001, 002, એ રીતે કમશા: આપવા જોઈએ.

કેટલાક વિશિષ્ટ કિસ્સાઓ:

- (i) જો કોઈ ધરયાદીના બ્લોકમાં ધણી શેરીઓ/ગલીઓ હોય તો જુડી-જુડી શેરીઓમાં મકાનોને કમ થી નંબરો આપવા જોઈએ. નંબર આપવા માટે શેરીઓની ઉત્તર-પશ્ચિમ થી દક્ષિણ-પૂર્વની દિશામાં એક સમાન કમમાં નંબરો લેવા જોઈએ. મકાનોને નંબર આપવાનો સૌથી સારો ઉપાય એ છે કે શેરીના એક કિનારે આવેલા મકાનોને એક છેડા થી અંતિમ છેડા સુધી એકજ કમમાં નંબર આપવામાં આવે અને ત્યાર પછી જ શેરીને પાર કરીને ઉલ્ટી દિશામાં તેજ અનુક્રમમાં નંબરો આપતા જતા એ મકાનની સામે આવીને નંબર આપવાનું બંધ કરો કે જ્યાં થી નંબર આપવાનો શરૂ કર્યો હતો.
- (ii) જો કોઈ ધરયાદીના બ્લોક અથવા ધરયાદીના બ્લોકના ભાગમાં મકાનોની પેટન/પદ્ધતિ એવા પ્રકારની હોય કે મકાનો આડા અવળા આવેલા છે અથવા કોઈ સમૃહમાં આવેલા છે અથવા રેલ્વે ટ્રેક અથવા નહેર/નાડી/નાળાની સાથે અલગ ભાગ જોવા કે એતર ગામ/ધરયાદી

બ્લોકની ફુદ પર આવેલા છે તો જ્યાંસુધી શક્ય છે ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત (i)માં દર્શાવેલ પદ્ધતિ થી નંબરો આપવામાં આવે તેમ છતાં ઉપર (i)માં આપવામાં આવેલ પદ્ધતિનું પાલન કરવું સંભવ ન હોય તો એ સુનિશ્ચિત કરો કે દરેક મકાનોને નંબરો આપવામાં આવ્યા છે અને જે દિશામાં મકાનોને નંબરો આપવામાં આવ્યા છે તે દિશામાં જ્યાં પણ નંબરો અનિયામિત રીતે આગળ વધે છે તેને સ્થળ સ્થિતિ દર્શાવતા નકશામાં તીરના નિશાન થી દર્શાવવા કે જ્યાં નંબરો ફુદે છે.

- (iii) શહેરી ઘરયાદીના બ્લોકમાં મકાન નંબરો સામાન્ય રીતે શેરી સાથે ચાલે છે અને ભૌગોલિક દિશા તરફ નહીં પણ મનુસ્વી રીતે હોય છે.
- (iv) બાંધકામ હેઠળ મકાન હોય અને જેનું છાપતુ/છત તૈયાર થઈ ગયું હોય તો આ કમમાં તે મકાનને નંબર અપાશે.
- (v) શાક માર્કેટ/મંડી ત્યાં દુકાનો હોય છે, તેમને સહીયારા છાપરા હોય છે. પરંતુ ચાર બાજુ દિવાલ હોતી નથી, કેટલીક જગ્યાએ, થાંબલા પર તાડપતરી પ્લાસ્ટીક થી બાંધીને નિર્માણ કરેલ હોય છે અથવા કોંક્રીટના છાપરા હોય છે. ભોયતળીયું લગભગ 3 ફૂટ ઉચ્ચું અને કેટલાક દુકાનદારો રાત્રે ત્યાં સુવે છે. આવી જગ્યાઓ પણ મકાન તરીકે ઓળખવી જોઈએ અને તે મુજબ નંબરો આપવા જોઈએ.

(B) વસતિ ગણતરી ઘરને નંબરો આપવા:

4.30 ઘરયાદી બ્લોકમાં દરેક વસતિ ગણતરી ઘર પર કમાનુસાર નંબર પ્રથમ મકાન થી 0001 થી શરૂ કરીને નંબર આપવાના છે અને ઘરયાદીના બ્લોકમાં મકાન નંબરના કમમાં નંબર અનુસાર સર્ગ વસતિ ગણતરી ઘર નંબર આપવામાં આવશે. વસતિ ગણતરી ઘર નંબર મકાન નંબર કરતા જુદો નંબર હશે.

વસતિ ગણતરી ઘર નંબર આપવા માટેનું ઉદાહરણ:

મકાન નંબર નગરપાલિકા/ સ્થાનિક સંસ્થા દ્વારા આપવામાં આવ્યા મુજબ	વસતિ ગણતરી ઘરોની સંખ્યા	વસતિ ગણતરી ઘર નંબર
A-101	2	0001, 0002
A-102	3	0003, 0004, 0005
A-103	2	0006, 0007

4.31 મકાન નંબર આપવાની કામગીરી પૂર્ણ થયા પછી જો નવું મકાન મળે તો અથવા નંબર આપેલ મકાન વચ્ચે કોઈ મકાન મળે તો તે મકાનને નવો નંબર આપવો પડશે જે પેટા નંબર આવશે. જો વસતિ ગણતરી ઘર આ રીતે મળી આવે તો ઘરયાદી બ્લોકમાં આપવામાં આવેલ અંતિમ નંબર પછીનો ચઢતા કમનો નંબર અપાશે.

ઉદાહરણ રૂપે જો 0153 નંબર છેલ્લા વસતિ ગણતરી ઘરને આપવામાં આવ્યો છે અને નંબર આપ્યા વગરનું મકાન મળી આવે અથવા 10 અને 11 નંબર ઘરાવત બે વસતિ ગણતરી ઘર વચ્ચે કોઈ નવું મકાન મળી આવે તો મકાનને 10/1 નંબર અપાશે અને વસતિ ગણતરી ઘરને કમશા: 0154 અને 0155 નંબર આપવામાં આવશે જેમ કે નીચે ટેબલમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે 10/1 એટલે અહીં અલગ મકાન જે 10 નંબરના મકાન પછી આવે છે.

મકાન નંબર	વસતિ ગણતરી ઘરોની સંખ્યા	વસતિ ગણતરી ઘર નંબર
-----------	-------------------------	--------------------

10/1	2	0154
		0155

4.40 મકાન નંબર અને વસતિ ગણતરી ઘર નંબર મકાન પર મુખ્ય દ્વાર કે દેખાય તેવી જગ્યાએ લાંબા સમય લખાણ/નંબર ટકી શકે તેવા મટીરીયલ થી મકાન નંબર અને વસતિ ગણતરી ઘર નંબર લખવો જોઈએ. ઉદાહરણ માટે જો મકાન નંબર A-102માં પણ વસતિ ગણતરી ઘરો હોય એટલે કે 0003, 0004 અને 0005 ત્યાર પછી મકાનના મુખ્ય દ્વાર પર દેખાય તેવી જગ્યા પર મકાન નંબર અને વસતિ ગણતરી ઘર નંબર લખવાનો છે. જે નીચે મુજબ દેખાશે.

મકાન નંબર વસતિ ગણતરી ઘરોની શ્રેણી/શ્રુત્ભવા સાથે મકાનના મુખ્ય દરવાજા પ્રવેશ દ્વાર પર દેખાય તેવી રીતે નીચે દર્શાવવા મુજબ લખવો.	A - 102	વસતિ ગણતરી ઘર નંબર દરેક વસતિ ગણતરી ઘર પર અલગ થી મુખ્ય પ્રવેશ દ્વાર પર નીચે ખાનામાં દર્શાવવા મુજબ લખવાનો છે.	0003	0004	0005
---	---------	---	------	------	------

۲-۳۷۹

2011ño વસ્તિ ગણતરીના વહીવિધી એકમ થી ગણતરીના બ્લોક મૃત્ત્યનિ દેશભરીની સુસંગતતા દર્શાવતું આનુસંધિક વહીવિધીએ

୧୮୫

VILLAGE NARIAN

SUPERVISORY CIRCLE MAP
VILLAGE KOTHARA JAGR

ANNEXURE -

N

